

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМРОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ
ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬDEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRARIAN
SECTOR AS A FACTOR FOR THE FORMATION OF KNOWLEDGE ECONOMY

У статті аналізуються характерні особливості розвитку інноваційного підприємництва в аграрному секторі. Визначено труднощі розвитку інноваційної діяльності. З'ясовано економічні інструменти стимулювання й активізації інноваційної діяльності. Визначено пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності аграрного сектора з метою формування в ньому економіки знань.

Ключові слова: економіка знань, аграрний сектор, інноваційне підприємництво, інновація, наука, виробництво, впровадження.

В статье анализируются характерные особенности развития инновационного предпринимательства в аграрном секторе. Определены трудности развития инновационной деятельности. Выявлены экономические инструменты стимулирования и активизации инновационной деятельности.

Определены приоритетные направления развития инновационной деятельности аграрного сектора с целью формирования в нем экономики знаний.

Ключевые слова: экономика знаний, аграрный сектор, инновационное предпринимательство, инновации, наука, производство, внедрение.

The article analyzes the peculiarities of the development of innovative entrepreneurship in the agrarian sector. The difficulties of development of innovation activity are determined. The economic tools for stimulation and activation of innovation activity are found out. The priority directions of development of innovative activity of agrarian sector with the purpose of forming knowledge economy in it are determined.

Key words: knowledge economy, agrarian sector, innovation entrepreneurship, innovation, science, production, implementation.

УДК 330.34.1

Золотих І.Б.

к.е.н., докторант, доцент
Миколаївський національний
аграрний університет

Постановка проблеми. Інноваційне підприємство є запорукою успішного функціонування та розвитку аграрного сектора України у період розбудови інноваційної економіки та входження до європейського та світового економічного простору в умовах подолання економічної кризи. Його сучасний стан в аграрному секторі України вітчизняні та зарубіжні науковці оцінюють як незадовільний, насамперед, через недосконалість механізмів управління інноваційною діяльністю.

У різних галузях сільського господарства виокремлюються домінуючі фактори, які гальмують розвиток інноваційної діяльності. Стрижневим негативним фактором є втрата взаємозв'язку науки та виробництва: «Малоефективна система зв'язку наукового та виробничого потенціалів, що успадкована від минулої соціально-економічної системи, виявилася непристосованою до розв'язання завдань аграрної економіки на інноваційних засадах» [1, с. 195].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток інноваційного процесу в аграрному секторі національної економіки досліджували такі вчені, як С.А. Володін, В.М. Геєц, Ю.О. Лупенко, П.М. Музика, О.І. Мельник, В.І. Покотилова, С.О.Тивончук, П.Т. Саблук, Н.М. Сіренко та ін. Водночас, певні аспекти цієї проблеми (специфічні особливості та концептуальні положення формування інноваційної діяльності в аграрному вироб-

ництві в умовах формування економіки знань) так і залишилися невисвітленими.

Постановка завдання. Розкрити науково-методологічні засади формування економіки знань в аграрному секторі, зокрема, питання розвитку інноваційного підприємництва. З'ясувати причини незадовільного стану інноваційних процесів в аграрному секторі. Визначити напрями інноваційної політики в аграрній сфері в умовах формування економіки знань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка знань – це економіка, в якій основними факторами розвитку є знання і людський капітал. Процес розвитку такої економіки передбачає підвищення якості людського капіталу, якості життя, зростання рівня виробництва знань, високих технологій, інновацій і високоякісних послуг.

У рамках програми «Знання для розвитку» Світовим банком була запропонована методика, яка оцінює економіку знань і визначає готовність тієї чи іншої країни до переходу на модель розвитку, засновану на знаннях.

Ключовими характеристиками даної економіки є:

1) інституційний режим, який мотивує ефективно використання існуючого і нового знання, розвиток підприємництва. Даний напрямок розглядає «правила гри», визначає, наскільки економічне і правове середовище сприяють створенню, поширенню і застосуванню знання в різних його проявах.

2) освіта – фундаментальний фактор розвитку економіки знань. Ступінь освіченості населення та наявність у нього навичок створення, поширення і використання знань.

3) інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), які сприяють ефективному поширенню, тиражуванню, аналізу і переробці інформації.

4) національна інноваційна система, що включає в себе фірми, дослідницькі центри, університети, консультаційні та інші організації, які сприймають і адаптують глобальне знання для потреб, створюють нове знання і засновані на ньому нові технології.

Опорою для формування економіки знань є інноваційна система. стосовно аграрного сектора вона передбачає розвиток інноваційної діяльності підприємств і, в тому числі, інноваційного підприємництва.

Інноваційне підприємництво як особливий вид комерційної діяльності має на меті одержання прибутку шляхом створення і активного поширення новітніх науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (далі – НДДКР) та інновацій у всіх сферах національної економіки.

Комерційна реалізація результатів НДДКР і завершених технологічних рішень, перш за все, залежить від їх готовності служити основою для угод, здатних принести результати, які окупають науково-технічну діяльність і приносять прибутки.

Підприємницька діяльність у науково-технічній сфері, як свідчить зарубіжний і вітчизняний досвід останніх десятиліть, набуває більш диференційованих, орієнтованих на виробництво організаційних форм із передачі (трансферу) нових наукових результатів, отриманих у вишах і науково-дослідних інститутах (НДІ), які за принципом поділу праці беруть участь у конкретних стадіях і напрямках інноваційного процесу.

Спектр підприємницької діяльності організаційних структур науково-технічної сфери може охоплювати трансфер знань і технологій у формі, наприклад, продажу простих, виняткових і повних ліцензій на винаходи та ноу-хау; отримання замовлень на розробку нововведень із певними техніко-економічними характеристиками шляхом здійснення спільних із НДІ і вишами науково-дослідних проектів, надання науково-технічних послуг аж до самостійного маломасштабного виробництва високотехнологічної продукції або застосування нових методів, що розробляються ними.

Подібні інноваційні організаційні структури в науково-технічній сфері не беруться за освоєння випуску промислового продукту. Вони спеціалізуються тільки на розробці нових технологій для різних галузей, закріпленні прав власності на цієї технології та їх подальшому продажу (за допомогою продажу розробленої конструкторської та технологічної документації, надання освітньо-консультаційних послуг).

До вирішальних напрямів розвитку інноваційної діяльності на сучасному етапі належать інформаційні технології, мікропроцесорна і енергозберігаюча техніка, нові матеріали, біотехнології.

Зарубіжні автори відзначають, що підприємства, створені вченими, сприяють виникненню нових ринків: сучасний розвиток біотехнології, нових матеріалів, штучного інтелекту вимагають мобілізації знань, якими володіють лише вчені, при цьому створені підприємства є продовженням науково-дослідних установ.

Досвід розвинених країн показує, що підприємницька поведінка і управління не повинні замикатися на сфері «високої технології», яка нібито здатна «витагати» всю залишкову економіку. Як справедливо зазначив американський економіст П. Дракер, «підприємництво у сфері високих технологій без підприємництва в усій економіці – це тільки вершина гори без самої гори. В економіці не може бути відокремленого життєздатного сектора високих технологій, як не може бути здорового мозку в мертвому тілі. Вся економіка повинна бути наповнена новаторами і підприємцями, що володіють баченням і пропонують нові цінності, що мають доступ до венчурного капіталу».

Конкретний галузевий аналіз дає можливість побачити за загальними тенденціями розвиток науково-технічного, інноваційного підприємництва, різноманітність, неоднозначність прояву взаємозв'язків науково-технічного, інноваційного та економічного розвитку галузей.

Підприємництво в аграрному секторі економіки має такі особливості:

1) задіяні природні ресурси, отже, інновації повинні забезпечувати екологічну безпеку і раціональне використання природного потенціалу;

2) інноваційний процес в аграрному секторі складається з економічного, організаційного, технологічного і технічного процесів, у результаті цієї взаємодії створюється нововведення.

Основними організаційними складовими частинами інноваційного процесу є: планування й організація НДДКР (створення інновацій); інформація і поширення інновацій; впровадження інновацій у виробництво. Саме на етапі впровадження інновацій необхідно забезпечити дієву державну підтримку у зв'язку з недостатньою платоспроможністю аграрних товаровиробників [2].

До економічних складників інноваційного процесу належать: фінансування і кредитування, створення, поширення та впровадження інновацій; оподаткування і страхування підприємств, що створюють та впроваджують новітні технології; ціноутворення на науково-технічну продукцію; стимулювання науки і створення інновацій на різних рівнях.

З метою стимулювання інноваційного підприємництва в аграрному секторі застосовуються такі економічні інструменти, як: зниження ставки податку; застосування інноваційної податкової

знижки; скасування податків на реінвестування; податкові угоди з іншими країнами; податкові кредити; звільнення від оподаткування земель, відведених для будівництва інноваційних бізнес-центрів тощо. Зокрема, Податковим кодексом України визначено, що тимчасово звільняється від оподаткування прибуток виробників біопалива, прибуток підприємств машинобудування для АПК тощо [3].

Для створення сприятливих умов розвитку інноваційного підприємництва здійснюється пільгове оподаткування, яке необхідно доповнювати безпосереднім державним фінансуванням найважливіших інноваційних проектів і програм, надання інноваційним підприємствам дотацій.

Розвиток інноваційного підприємництва безпосередньо залежить від розвиненості інноваційної інфраструктури, що включає сукупність організацій та інституцій, які, використовуючи новітні досягнення науки, техніки й інформаційних технологій, створюють нові ідеї, забезпечують організаційні, економічні та інформаційні умови освоєння інновацій, сприяють структурній перебудові економіки, оновленню номенклатури продукції, що випускається, створенню нових робочих місць, примноженню науково-технічного потенціалу [4].

Саме тому необхідно активніше фінансувати створення технопарків та заохочувати їх діяльність шляхом надання податкових і кредитних пільг, повернення уваги до їх розвитку венчурного капіталу. В Україні зареєстровано понад 600 венчурних фондів, із них діє більше 100, проте сфера їх діяльності – будівництво, торгівля енергоресурсами; деякі фонди займаються фінансуванням інших традиційних проектів або невеликих продуктових інновацій [5].

Така діяльність вітчизняних венчурних фондів свідчить про відсутність стимулів укладати кошти в інноваційні проекти за високого рівня ризику.

В умовах ринкової економіки велику роль відіграють такі види фінансових стимулів, як заохочувальні фонди, що утворюються з прибутку підприємств, фінансування підготовки та перепідготовки наукових кадрів [4]. Важливе місце належить також фінансовим санкціям, які покликані посилити матеріальну відповідальність суб'єктів господарювання за виконання взятих на себе зобов'язань, а також за використання застарілих технологій із нераціональним витрачанням ресурсів. Ціноутворення на науково-технічну продукцію має відповідати вимогам підвищення інноваційної активності як у науково-технічній, так і у виробничій сферах АПК, стимулювати розвиток інноваційного процесу на всіх стадіях на основі створення взаємної зацікавленості усіх його учасників [6].

Узагальнюючи вивчення наукової літератури та практичний досвід діяльності підприємств АПК, можна виділити такі причини, що перешкоджають належному інноваційному розвитку аграрного сектора економіки:

1. Законодавчо-нормативна база, яка є фрагментарною, не цілісною і тому недосконалою. В Україні прийнято понад 100 законодавчих, нормативно-правових урядових актів і різноманітних відомчих документів, які не є взаємоузгодженими і не формують єдине законодавче поле інноваційної діяльності. Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» передбачено створення системи прогнозних досліджень і розробку на їх основі пріоритетів інноваційної діяльності. Однак визначено велику кількість пріоритетів, які слабо пов'язані між собою і не відповідають головним напрямкам розвитку країни, виходячи з її ресурсного та інтелектуального потенціалу і глобального геополітичного положення. Водночас, у Росії 8 наукових пріоритетів, у Німеччині – 5, Японії – 6 [7].

2. Неналагоджений механізм фінансування інноваційних процесів. Стимується інвестування у довгострокові проекти через нестачу власних коштів у підприємств. Залучити фінансово-кредитні ресурси можна лише на короткий термін, а кошти, що виділяються державою, є незначними.

3. Нерозвиненість інноваційної інфраструктури. Вказаний фактор зумовлює високі витрати, пов'язані з пошуком інформації про інноваційні розробки та партнерів у сфері комерціалізації технологій і винаходів, захистом прав інтелектуальної власності, недобросовісною конкуренцією. Інституційна інфраструктура інноваційної діяльності характеризується на сьогодні зростанням міжрегіональних диспропорцій.

Крім цього, залишається багато невирішених питань у патентно-ліцензійній сфері. Як уже згадувалося, залучення фінансово-кредитних ресурсів можливе лише на короткий термін, а кошти, що виділяються державою є незначними (за проведеними дослідженнями було встановлено, що лише близько 10% підприємств АПК здійснювали інновації за рахунок державних коштів та фінансово-кредитних ресурсів). Згідно із прийнятою в Україні «Стратегією інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр.» в умовах глобалізаційних викликів створення системи інвестування інноваційної діяльності, в тому числі наукової, яка відповідатиме сучасним вимогам ринкової економіки і забезпечить фінансову підтримку наукової та інноваційної діяльності, достатньої для досягнення результатів світового рівня, має базуватися на принципах:

1) чіткої диверсифікації джерел і механізмів залежно від етапів інноваційного процесу;

2) використання переважно конкурсних (конкурентних) механізмів інвестування в наукову та інноваційну діяльність;

3) раціонального використання прямих і опосередкованих способів інвестування в наукову та інноваційну діяльність;

4) орієнтації державних інвестицій у науку та інновації на стимулювання притоку в ці сфери недержавних коштів, особливо заощаджень громадян.

На нашу думку, даний перелік принципів необхідно розширити, додавши до них принципи пріоритетності фінансування державою фундаментальних наукових досліджень; структурності джерел фінансування в розрізі стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку країни; державного стимулювання інвестицій в розвиток інноваційної інфраструктури; державного регулювання системності здійснення інвестицій в усі сфери суспільного життя; пріоритетності державного фінансування екологічних програм, програм із забезпечення національної, продовольчої, демографічної, енергетичної, інформаційної безпеки та людського розвитку. Такий підхід потребує зміни критеріїв оцінки та переорієнтації цільової спрямованості інвестицій із прибутковості як результату на ціннісні орієнтири і критерії результативності, що відображає ознаки економіки знань.

Сповільнює розвиток інноваційного підприємництва і відсутність венчурного фінансування. Діючі венчурні фонди спрямовують свої ресурси на фінансове забезпечення традиційних інноваційних проектів і уникають фінансування перспективних технологій.

У розвинених країнах світу в активізації інноваційної діяльності визначальну роль відіграє саме розгалужена і динамічна мережа приватних інвестиційних і венчурних фондів. В Україні з 2007 р. розпочато створення мережі Регіональних інноваційних центрів, однак вони виконують інформаційно-консультаційні функції та не забезпечують здійснення венчурних інвестицій [6].

Загалом, за даними звіту про діяльність Національної академії аграрних наук України, із наявної бази в наукових установах Національної академії аграрних наук 4,5 тис. об'єктів права промислової власності, станом на 01 січня 2013 р., через низький рівень сприйнятливості інновацій підприємницькими структурами менше третини об'єктів промислової власності було введено до господарського обороту, зумовлюючи низький рівень інноваційного розвитку галузі. Для активізації інноваційної діяльності у сфері аграрного сектора економіки України доцільним є, як показують наші дослідження, проведення удосконалення структури основних блоків інституціонального забезпечення функціонування ринку технологій (патентів та ліцензій; науко- і технологічно-ємної продукції; високотехнологічного капіталу; науково-технічних фахівців) із формуванням відповідних інститутів, зокрема: інституційно-організаційного забезпечення (система організацій (органів влади), які формують та реалізують державну політику у сфері інноваційної діяльності);

інституційно-правового забезпечення (система нормативно-правових актів, які регулюють процес здійснення державної політики у сфері інноваційної діяльності); інституціонального забезпечення інноваційних перетворень (продукування наукових знань та інновацій функціонування ринку технологій); інституційно-кадрового забезпечення (специфічна діяльність, що здійснюється у процесі підготовки кадрів для реалізації державної політики у сфері інноваційної діяльності) [8, с. 71–72].

Висновки з проведеного дослідження. Підґрунтям для формування економіки знань є інноваційна система, до складу якої входить інноваційна діяльність. Щодо аграрного сектора вона передбачає розвиток інноваційної діяльності підприємств і, в тому числі, інноваційного підприємництва.

Інноваційне підприємництво, як особливий вид комерційної діяльності, має на меті одержання прибутку шляхом створення і активного поширення новітніх НДДКР та інновацій у всіх сферах національної економіки.

Комерційна реалізація результатів НДДКР і завершених технологічних рішень залежить від їх готовності служити основою для угод, здатних принести результати, які окупають науково-технічну діяльність і приносять прибутки.

Підприємницька діяльність у науково-технічній сфері, як свідчить зарубіжний і вітчизняний досвід останніх десятиліть, набуває більш диференційованих, орієнтованих на виробництво організаційних форм із передачі (трансферу) нових наукових результатів, отриманих у вишах і науково-дослідних інститутах (НДІ), які за принципом поділу праці беруть участь у конкретних стадіях і напрямках інноваційного процесу.

Спектр підприємницької діяльності організаційних структур науково-технічної сфери може охоплювати трансфер знань і технологій у формі, наприклад, продажу простих, виняткових і повних ліцензій на винаходи та ноу-хау; отримання замовлень на розробку нововведень із певними техніко-економічними характеристиками, шляхом здійснення спільних із НДІ і вишами науково-дослідних проектів, надання науково-технічних послуг аж до самостійного маломасштабного виробництва високотехнологічної продукції або застосування нових методів, що розробляються ними.

Основні причини, що перешкоджають належному інноваційному розвитку аграрного сектора економіки:

1. Законодавчо-нормативна база, яка є фрагментарною, не цілісною і тому недосконалою. Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» передбачено створення системи прогностичних досліджень і розробку на їх основі пріоритетів інноваційної діяльності. Однак визначено велику кількість пріоритетів, які

слабо пов'язані між собою і не відповідають головним напрямкам розвитку країни, виходячи з її ресурсного та інтелектуального потенціалу і глобального геополітичного положення.

2. Нерозвиненість інноваційної інфраструктури. Вказаний фактор зумовлює високі витрати, пов'язані з пошуком інформації про інноваційні розробки та партнерів у сфері комерціалізації технологій і винаходів, захистом прав інтелектуальної власності, недобросовісною конкуренцією. Інституційна інфраструктура інноваційної діяльності характеризується зростанням міжрегіональних диспропорцій.

З метою стимулювання інноваційного підприємництва в аграрному секторі застосовуються такі економічні інструменти, як: зниження ставки податку; застосування інноваційної податкової знижки; скасування податків на реінвестування; податкові угоди з іншими країнами; податкові кредити; звільнення від оподаткування земель, відведених для будівництва інноваційних бізнес-центрів тощо. Зокрема, Податковим кодексом України визначено, що тимчасово звільняються від оподаткування прибуток виробників біопалива, прибуток підприємств машинобудування для АПК тощо.

Сповільнює розвиток інноваційного підприємництва і відсутність венчурного фінансування.

Для створення сприятливих умов розвитку інноваційного підприємництва здійснюється пільгове оподаткування, яке необхідно доповнювати безпосереднім державним фінансуванням найважливіших інноваційних проектів і програм, надання інноваційним підприємствам дотацій.

Крім того, для активізації інноваційної діяльності у сфері аграрного сектора економіки України доцільним є, як показують наші дослідження, удосконалення структурування основних блоків інституціонального забезпечення функціонування ринку технологій (патентів та ліцензій; науко- і технологічноємної продукції; високотехнологічного капіталу; науково-технічних фахівців) із формуванням відповідних інститутів, зокрема: інституційно-організаційного забезпечення (система організацій (органів влади), які формують та реалізують державну політику у сфері інноваційної діяльності); інституційно-правового забезпечення (система нормативно-правових актів, які регулюють процес здійснення державної політики у сфері інноваційної діяльності); інституціонального забезпечення інноваційних перетворень (продукування наукових знань та інновацій функціонування ринку технологій); інституційно-кадрового забезпечення (специфічна діяльність, що здійснюється у процесі підготовки кадрів для реалізації державної політики у сфері інноваційної діяльності).

Все це зможе наблизити аграрний сектор економіки до формування та розвитку економіки знань.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Тимоць М.В. Інституційне забезпечення інноваційного процесу збереження та поліпшення земельних ресурсів / М.В. Тимоць // Науково-інформаційний вісник. Економіка. – 2011. – № 3. – С. 195–199.
2. Санду І. Активізація інноваційної діяльності в АПК / І. Санду // АПК: економіка, управління. – 2005. – № 11. – С. 73–79.
3. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Зянько В.В. Розвиток інноваційного підприємництва в транзитивній економіці // В.В. Зянько. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dlib.com.ua/rozvytok-innovatsiyn>.
5. Проблеми розвитку інновацій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php>.
6. Сіренко Н.М. Інноваційне підприємство як складова стратегії розвитку аграрного сектора економіки / Н.М. Сіренко, О.І. Мельник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <file:///C:/Users/User/Desktop/>.
7. Покотилова В.І. Інноваційний розвиток аграрного сектора в умовах НТР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.confcontact.com/2009_03_05/.
8. Тимончук С.О. Інтерактивна модель інституціонального забезпечення інноваційної діяльності в аграрному виробництві / С.О. Тимончук // Економіка АПК – 2015. – № 2. – С. 69–75. – [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/>.

REFERENCES:

1. Tymots M.V. Instytutsiine zabezpechennia innovatsiinoho protsesu zberezhennta ta polipshennia zemelnykh resursiv / M.V. Tymots // Naukovo-informatsiinyi visnyk. Ekonomika. – 2011. – № 3. – S. 195–199.
2. Sandu Y. Aktyvyzatsiia innovatsiionoi deiatelnosti v APK / Y. Sandu // APK: ekonomyka, upravlenye. – 2005. – № 11. – S. 73–79.
3. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02 hrudnia 2010 r. № 2755-VI [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Zianko V.V. Rozvytok innovatsiinoho pidpriemnytstva v tranzytivnii ekonomitsi / V.V. Zianko. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.dlib.com.ua/rozvytok-innovatsiyn>.
5. Problemy rozvytku innovatsii v [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php>.
6. Sirenko N.M. Innovatsiine pidpriemstvo yak skladova stratehii rozvytku ahrarnoho sektora ekonomiky / N.M. Sirenko, O.I. Melnyk. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <file:///C:/Users/User/Desktop/>.
7. Pokotylova V.I. Innovatsiinyi rozvytok ahrarnoho sektora v umovakh NTR [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.confcontact.com/2009_03_05/.
8. Tymonchuk S.O. Interaktyvna model instytutsionalnoho zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti v ahrarnomu vyrobnytstvi / S.O. Tymonchuk // Ekonomika APK – 2015. – № 2. – S. 69–75. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/>.

DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRARIAN SECTOR AS A FACTOR FOR THE FORMATION OF KNOWLEDGE ECONOMY

A support for the formation of knowledge economy is an innovative system that has a complex system and, in addition to various elements, it includes innovative activity. Regarding the agrarian sector, it involves the development of innovative activities of enterprises, including - innovative entrepreneurship.

Innovative entrepreneurship, as a special type of commercial activity, aims to generate profit through the creation and active dissemination of innovative research and development and innovation in all areas of the national economy.

Commercial realization of the results of research and development work and completed technological decisions, above all, depends on their readiness to serve as a basis for agreements that can bring results that pay off scientific and technical activities and generate income.

Entrepreneurial activity in the scientific and technical sphere, as evidenced by the foreign and domestic experience of recent decades, takes increasingly more differentiated, production-oriented organizational forms for the transfer (transfer) of new scientific results obtained in universities and research institutes, which are based on the principle of division of labor participate in specific stages and directions of the innovation process.

The range of business activities of the organizational structures of the scientific and technical sphere may include the transfer of knowledge and technology in the form, for example, the sale of simple, exclusive and complete licenses for inventions and know-how, in the form of obtaining orders for the development of innovations with certain technical and economic characteristics, through the implementation joint research projects with scientific research institutes and universities, provision of scientific and technical services up to independent small scale production of high-tech products or learning new methods.

The main reasons preventing the proper innovation development of the agrarian sector of the economy:

1. Legislative and normative base, which is fragmentary, not integral and therefore imperfect. The Law of Ukraine "On Priority Areas of Innovation Activity in Ukraine" provides for the creation of a system of forecasting research and the development of innovation activity priorities on their basis. However, a large number of priorities are identified which are weakly interconnected and do not correspond to the main directions of development of the country, based on its resource and intellectual potential and the global geopolitical position.

2. Underdevelopment of innovation infrastructure. The indicated factor leads to high costs associated with the search for information on innovations and partners in the field of commercialization of technologies and inventions, protection of intellectual property rights, and unfair competition. The institutional infrastructure of innovation activity is characterized by an increase in interregional disproportions.

In order to stimulate innovative entrepreneurship, the following economic instruments are used in the agricultural sector: lowering the tax rate; application of innovative tax discount; cancellation of reinvestment taxes; tax agreements with other countries; tax credits; exemption from taxation of land allocated for the construction of innovative business centres, etc. In particular, the Tax Code of Ukraine stipulates that temporarily exempted from taxation the profit of biofuel producers, profits of machine-building enterprises for agro-industrial complex, etc.

Slows down the development of innovative entrepreneurship and the lack of venture financing.

To create favourable conditions for the development of innovative entrepreneurship, preferential taxation is applied, which should be supplemented by direct state financing of the most important innovative projects and programs, providing subsidies to innovative enterprises.

In addition, in order to stimulate innovation in the agrarian sector of the Ukrainian economy, it is expedient, as our research shows, to improve the structuring of the main blocks of institutional support for the functioning of the technology market (patents and licenses, science and technology products, high technology capital, scientific and technical specialists) from the formation of relevant institutions, in particular: institutional and organizational support (the system of organizations (authorities) that form and implement the state sector tick in the field of innovation); institutional and legal support (a system of normative legal acts regulating the process of implementing state policy in the field of innovation activity); institutional provision of innovative transformations (production of scientific knowledge and innovations in the functioning of the technology market); institutional and personnel support (specific activity carried out in the process of training for implementation of state policy in the field of innovation activity).

All this can bring the agrarian sector of the economy closer to the formation and development of the knowledge economy.